

LES 2: KERNLES: ONTDEK DE BOERDERIE

In deze les staat het beleven van het erfgoed centraal.

KENMERKEN

<i>Tijd</i>	60 minuten
<i>Les wordt gegeven door</i>	medewerkers museumboerderij de Wendezoele
<i>Benodigde materialen</i>	overzicht activiteit bij de zes thema's (opgenomen in deze lesbeschrijving)

Lesonderdelen

1. Ontvangst en welkom: Ontvangst in de “spieker” op het museumterrein. Parkeren kan tegenover het museum op het aangegeven parkeerterrein.
2. Uitleg aan leerlingen over locatie.
 - In de Spieker uitleg over de Wendezoele.
 - Rondleiding door het hele museum, zowel de gebouwen, de tuin als de akkers.
 - Ook aandacht voor de rol en inzet van de vrijwilligers.
3. Uitleg van het activiteitencircuit met de zes thema's. Verdeel de klas in groepjes. Start met de activiteiten. De beschrijving van de thema's is opgenomen in deze les.
4. Nabespreking. Vraag de leerlingen:
 - Welk thema vond je leuk om te doen?
 - War heb je geleerd vandaag?
 - Wat vond je het leukste om te doen?
5. Afscheid nemen in de Spieker:
 - Succes en plezier met les 3.
 - Laten we zuinig zijn op de dingen van vroeger.
 - Folder meegeven en wijzen op themadagen

Extra voor vrijwilligers

- Houd rekening met de leeftijd van de kinderen..
- Praat met de kinderen, niet over hun hoofd met de leerkracht/begeleider.
- Stel vragen.
- De tijd voor iedere activiteit is maximaal 15 minuten tenzij vooraf anders aangegeven.
- De volgorde staat vast.
Groep 1 gaat naar 1, 2, 3, 4, 5, 6.
Groep 2 gaat naar 2, 3, 4, 5, 6, ,1 enz.
- Een begeleider zorgt dat de groep naar het volgende thema gaat.
- Geen begeleider? Zorg dan dat de groep naar het goede punt gaat voor de activiteit bij het volgende thema.

Overzicht activiteiten bij de zes thema's:

- Zandstrooien
- De grote keuken
- Spelen
- Akker en plaggenhut
- Spinnen en wol
- Groente- en kruidentuin

THEMA 1: ZANDSTROOIEN.

In de leskist zit zand, zeep en soda, hier een creatieve vorm van het gebruik van zand.

Zandstrooien gebeurde vroeger op de lemen vloer. Leem is een soort klei, grijs van kleur en redelijk hard. Je kunt het niet nat schoonboenen, dan krijg je een glibberige vloer. Denk maar aan natte klei, daar wil je ook niet over lopen.

Het zand werd gestrooid , een dun laagje over de hele vloer. De hele dag liepen de boer, boerin en andere huisgenoten met klompen over de vloer. Door het zand kreeg je een schuurwerking. Vuil sleet als het ware los van de vloer. 's Avonds kon je dan zand en het vuil samen opvegen en je had een schone vloer.

Dit zand werd ook gebruikt in de mooie kamer. Daar kwam je vroeger niet zo vaak. Daar lagen vaak tegels, grijs of rood van kleur. Om deze wat te verfraaien werden er mooie patronen op de vloer gemaakt. Bloemen, granen of andere dingen uit de natuur.

Kijk maar eens hoe het gedaan wordt. Natuurlijk mag je dit ook zelf proberen.

Gelukkig hoeft je dat niet op je knieën op de grond te doen, het kan op tafel.

THEMA 2: DE GROTE KEUKEN

In de leskist zitten weckglazen, in de kelder staan gevulde weckglazen en andere manieren om eten langer houdbaar te maken.

De grote keuken kwam je vroeger niet vaak, die was voor bezoek van belangrijke mensen.

Wel zie je hier de bedstee (met hoeveel mensen sliepen ze hier vroeger in?) Waar is dit ding voor? (de bedpan)

De keenderkamer laat van alles zien wat vroeger werd gebruikt wanneer er een kleine was geboren. Kijk even naar de sokjes, die zijn van de tweeling Ab en Aleida Hofstee, deze mensen hebben echt bestaan en hier in dit huis gewoond.

De kelder, waarom zou die iets lager liggen dan de grote keuken? (is koeler, meer in de grond) Wat zie je allemaal, zie je weckpotten/glazen? Wat zit er allemaal in?

De grote bruine en grijze potten daar kun je zuurkool in maken. Wie weet waar zuurkool van wordt gemaakt? (witte kool en zout)

Verder werd de kelder gebruikt om dingen die je niet zo vaak nodig had, op te slaan. Soms ook dingen die beschadig zijn, bijvoorbeeld schalen en borden. Die gooide je dan niet weg maar kon je gebruiken bij bijvoorbeeld het inmaken of de slacht.

THEMA 3: SPELEN

Vroeger ging het spelen anders dan nu. Meestal waren kinderen buiten bezig. Ze hadden minder tijd om te spelen, ze moesten meehelpen op de boerderij, dat heb je al gehoord in het verhaal van Ab en Aleida.

Als er gespeeld werd was het vaak hoepelen, knikkeren of bijvoorbeeld steltlopen. Deze dingen werden niet gehaald bij een speelgoedwinkel. Wie zou een hoepel kunnen maken? (De smid, hij kan met ijzer werken.) Wie kan knikkers maken? (dat deden de kinderen zelf, er is op veel plekken klei te vinden in de grond.) En wie maakte de stelten? (een timmerman uit de buurt die 's avonds nog wel wat voor de buurtkinderen wilde doen)

Probeer maar eens of jij het ook kunt. Voor knikkeren, kuiltje maken, vaste afstand nemen van het kuiltje, bijvoorbeeld drie flinke stappen, streep trekken, achter de streep gaan staan en knikkers in het kuiltje proberen te gooien. Wie mist heeft verloren, de winnaar krijgt alle knikkers in het kuiltje.

THEMA 4: AKKER EN PLAGGENHUT

In de leskist is kennis gemaakt met de verschillende granen en waar ze vroeger voor werden gebruikt.

Op de akker staan verschillende graangewassen. Mochten die er niet zijn, in juli wordt geoogst, zullen er afbeeldingen beschikbaar zijn.

Voordat graan kan groeien moet het land gereed worden gemaakt. Mest op het land brengen, dit is het voedsel voor het graan. (waar komt die mest vandaan?) Ploegen, eigenlijk de grond “op de kop zetten” zodat het onkruid en mest onder komt. (Wie trekt de ploeg?) Zaaïen, dit kan met de hand, met zaadbak of zaaivool of met een door een paard getrokken zaaimachine. Eggen, zodat de grond mooi fijn wordt en het zaad onder een laagje grond komt te zitten. En dan kan het groeien beginnen. (waarom moet de grond mooi fijn zijn?)

Na een groeiperiode van febr/april tot juli/augustus kan worden geoogst. Dan moest er in korte tijd veel werk worden verzet. Vaak werd er dan gebruik gemaakt van seizoenwerkers. (Wie kan uitleggen wat dat zijn?) Deze mensen moesten ook ergens wonen. Deze mensen konden dan in de plaggenhut wonen. (Hoe zou jij het vinden hier te wonen?)

THEMA 5: SPINNEN EN WOL

We gaan het hier hebben over spinnen. Wie kan vertellen wat dat is, er zijn in ieder geval drie goede antwoorden mogelijk:

- Spinnen van een kat als je haar aait.
- Spinnen, die beestjes met 8 poten.
- Spinnen, het in elkaar draaien van wol

Wie weet waar wol vandaan komt? (schaap) Wat kan er allemaal van worden gemaakt? (sokken, truien en vroeger veel winterondergoed. Hier ligt een voorbeeld van zodat kinderen kunnen voelen, ruiken en pakken. Wollen kleding is zwaarder dan kleding van nu.

Om van de wol kleding te maken moet de wol eerst gewassen worden. Daarna komt er nog een handwerkje, het breien. Wie heeft dat wel eens iemand zien doen? Hoe gaat dat?

Iedereen mag eerst kijken naar het spinnen. Ook het voelen van de wol, zacht en vetzig en ruiken van de wol, ruikt naar stal en schape is verrassend.

Daarna staat er een spinnewiel klaar om eens te proberen. Vooral het goed rond laten gaan van het wiel kost al veel moeite.

Misschien kun je nog even in de vitrines kijken. Liggen daar nog meer handwerkjes?

THEMA 6: DE GROENTE- EN KRUIDENTUIN

In de leskist zit materiaal om mee te wekken. De producten die daarvoor nodig zijn groente en fruit. Die vind je hier in de tuin.

Eerst de groentetuin. Welke groenten die hier staan ken je? Afhankelijk van het seizoen zal het aanbod variëren. Welke groente kun je wekken?

De kruidentuin, veel planten hebben geneeskrachtige werking. Ze worden nog steeds gebruikt in medicijnen. Andere zijn gewoon lekker in bijvoorbeeld de soep.

Leerlingen kunnen ruiken aan bijvoorbeeld lavas, maggiplant. Zal herinneren aan soep (van oma) of bijvoorbeeld venkel (lijkt op drop) of lavendel (ruikt naar wasverzachter)

Ruiken alle planten? Kinderen mogen proberen. Er zijn ook planten die (bijna) niet ruiken of zelfs stinken. Pas op voor de soorten die prikken.

In de tuin staan ook fruitbomen. Appels en peren en een paar bessenstruiken. (Wanneer is iets eigenlijk een struik en wanneer een boom?)

Bij voldoende tijd kan de observatiekast van de bijen worden bekeken. Zonder bijen geen appels, peren, bessen enz. enz.'

Wie kan de koningin van de bijen vinden? (Heeft een stipje op de rug, dit is gedaan door de imker)